

Dijkhuizen proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 8. 6. 2021 - K podmínkám umožňujícím provedení odvolacího řízení v nepřítomnosti obviněného odmítajícího využití videokonferenčního zařízení

Stěžovatel: Dijkhuizen

Žalovaný stát: Nizozemsko

Číslo stížnosti: 61591/16

Datum: 08.06.2021

Článek Úmluvy: čl. 6

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: přístup k soudu, spravedlivý proces, ústní projednání, videokonferenční zařízení

Český právní řád: čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
§ 111a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 1/2022

Dijkhuizen proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 8. 6. 2021

K podmínkám umožňujícím provedení odvolacího řízení v nepřítomnosti obviněného odmítajícího využití videokonferenčního zařízení

Autorský komentář:

V předkládaném rozhodnutí Soud vyložil, že procesní přístup stěžovatele drženého v moci orgánů jiného státu (v Peru), jímž opakovaně prostřednictvím svého obhájce vyjádřil nesouhlas s využitím videokonferenčního zařízení, jehož prostřednictvím by byla zajištěna jeho účast při jednání odvolacího soudu, je třeba vyložit jako jeho vzdání se práva účastnit se tohoto jednání. Při uvedení obecných východisek Soud připomenul svou dosavadní judikaturu, z níž plyne, že čl. 6 Úmluvy v případě odvolacího řízení ne vždy vyžaduje právo veřejného slyšení, a tím méně pak právo osobní přítomnosti obviněného. Zopakoval, že citovaný článek nebrání obviněnému vzdát se, ať už výslovně či mlčky, svého nároku na záruky spravedlivého procesu, jde-li z jeho strany o dobrovolný, vědomý a v úvahu příslušné důsledky beroucí projev vůle, učiněný jednoznačným způsobem a doprovázený

minimálními zárukami. Splnění těchto podmínek v posuzované věci Soud shledal v tom, že obviněný na svém opakovaném a jednoznačném odmítnutí využití videokonferenčního zařízení setrval po dobu jedenácti měsíců a změnu tohoto postoje vyjádřil až v závěrečné řeči svého obhájce. Skutečnost, že takto svou vůli presentoval prostřednictvím obhájce, vedla Soud k závěru, že nelze shledat, že by takové vzdání se svého práva obviněným nebylo doprovázeno zárukami úměrnými důležitosti práva, jehož se vzdával. Protože obviněný současně nepoukázal ani na žádný důležitý veřejný zájem, který by měl být jeho projevem, tj. vzdáním se práva osobní účasti, ovlivněn, neshledal pochybení v postupu odvolacího soudu, který nevyhověl žádosti obhájce o odročení jednání z důvodu umožnění účasti obviněného na něm prostřednictvím videokonference. Soud proto rozhodl tak, že čl. 6 Úmluvy nebyl ve věci stěžovatele porušen.

V českém trestním procesu lze prostřednictvím videokonferenčního zařízení realizaci obhajovacích práv obviněného - včetně práva garantovaného čl. 38 odst. 2 LZPS, podle něhož *[k]aždý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům* - zabezpečit od 1. 1. 2012. Zákonem č. 459/2011 Sb. bylo znění trestního řádu rozšířeno o ustanovení § 111a, což se současně promítlo i v úpravě týkající se přítomnosti u hlavního líčení (§ 202 odst. 1 tr. ř.) a přítomnosti při veřejném zasedání (§ 234 odst. 1 tr. ř.). Tato ustanovení je třeba v situaci, kdy nelze zabezpečit osobní účast obviněného na soudním jednání, důsledně využívat, a to i za jeho případného nesouhlasu s takovým procesním postupem, jak na to ostatně upozornil i Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 3 Tdo 1410/2018, či ze dne 4. 5. 2021, sp. zn. 6 Tdo 368/2021. Na nutnost využívání videokonferenčního zařízení z důvodu zabezpečení reálnosti obhajovacích práv obviněného klade důraz i Ústavní soud, viz např. náleze ze dne 3. 11. 2016, sp. zn. I. ÚS 1860/16. V něm Ústavní soud upozornil na možnost provést výslech svědka nacházejícího se v jiném členském státu Evropské unie prostřednictvím videokonference, a to i proti jeho vůli, stejně jako na skutečnost, že při posuzování, zda byla nepřítomnost svědka důvodná, Soud zkoumá i to, zda byla využita možnost vyslechnout nepřítomného svědka prostřednictvím videokonference.

Předkládané rozhodnutí Soudu může být dalším vodítkem pro soudy, jak postupovat v případech, kdy objektivně nelze realizovat bezprostřední (osobní) účast obviněného na soudním jednání, tedy zda je nutné využití tohoto technického zařízení z hlediska splnění závazků pro stát plynoucích z práva obviněného garantovaného čl. 6 Úmluvy, či od něj lze, např. pro zjevné obstrukce, resp. vzdání se práva účasti na jednání soudu, upustit.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel je občanem Nizozemska a před projednávanými událostmi se zabýval importem konzervované zeleniny z Peru do Nizozemska. Dne 12. 11. 2005 byl zatčen a umístěn do vazby. Byl obviněn, mimo jiné, z toho, že spolu s dalšími spolupachateli opakovaně do Nizozemska dovezl značné množství kokainu ukrytého v konzervách zeleniny. Spolu s ním bylo obviněno velké množství dalších osob v několika státech a jednalo se o velmi rozsáhlý a komplexní případ. Věc stěžovatele byla projednávána paralelně se šesti spoluobviněnými. Dne 13. 3. 2008 byl odsouzen za dovoz 1 623 kilogramů kokainu k trestu devíti let odnětí svobody. Státní zástupce i stěžovatel se proti rozhodnutí odvolali.

Dne 20. 10. 2008 se konalo přípravné jednání u odvolacího soudu, kde stěžovatelův obhájce (dále též jen „obhájce“) vznesl žádost o jeho propuštění nebo podmíněčné propuštění z vazby. Odvolací soud ho dne 10. 11. 2008 podmíněčně propustil z vazby s tím, že zprvu měl zakázáno cestovat a musel odevzdat svůj pas, později měl povoleno z pracovních důvodů cestovat po Evropské unii, následně bylo zrušeno i toto omezení, musel se však dostavit na výzvu soudu či policie. Dne 21. 12. 2009 mu byl vrácen pas a stěžovatel vycestoval do Peru.

V letech 2011 až 2013 se konala řada přípravných jednání, kterých se stěžovatel neúčastnil. Meritorní jednání v jeho případě a případech s ním paralelně projednávaných byla plánována na období od 25. 11. do 6. 12. 2013. Stěžovatel se chystal vrátit z Peru do Nizozemska letecky dne 23. 11. 2013, byl však zatčen peruánskými úřady při pokusu překročit hranice a obviněn z praní špinavých peněz v souvislosti s obchodem s drogami a umístěn do vazby.

Při jednání odvolacího soudu dne 25. 11. 2013 informoval stěžovatelův obhájce soud o jeho zadržení. Požádal o odročení jednání a vyžádání jeho vydání do Nizozemska s tím, že odmítá vypovídat prostřednictvím videokonference nebo formou dožádání a „dokud bude v Peru, neřekne ani slovo“. Odvolací soud dne 6. 12. 2013 předvolal stěžovatele jako svědka v případě projednávaném paralelně s tím jeho.

Stěžovatelův obhájce sdělil generálnímu advokátovi, že stěžovatel si přeje zúčastnit se jednání odvolacího soudu osobně, jako svědek i obžalovaný. Žádal proto, aby generální advokát podal formální žádost o jeho vydání peruánským úřadům. Dne 7. 3. 2014 generální advokát uvědomil obhájce, že peruánské právo brání jakémukoli, tj. i dočasnému, převozu zadržených, kteří jsou podezřelí v trestním řízení v Peru, přes hranice, a následně ho informoval o pokračování v odvolacím řízení. Obhájce dne 21. 3. 2014 faxem znovu požádal generálního advokáta, aby podal formální žádost o vydání stěžovatele. V žádosti zopakoval, že stěžovatel nebude spolupracovat prostřednictvím videokonference a zároveň mu neumožní, aby ho obhájoval v jeho nepřítomnosti. Generální advokát žádost zamítl s poukazem na nemožnost jeho vydání. Dne 16. 10. 2014 obhájce oznámil, že stěžovatel je ochoten vypovídat jako svědek prostřednictvím videokonference.

Jednání odvolacího soudu pokračovalo dne 20. 10. 2014, stěžovatel byl zastupován obhájcem, který požadoval odročení jednání, aby se ho mohl stěžovatel zúčastnit. Během závěrečné řeči dne 29. 10. 2014 obhájce navrhl zamítnutí obžaloby pro porušení práva na obhajobu, alternativně odročení jednání buď za účelem vydání stěžovatele, aby se mohl jednání osobně zúčastnit, nebo za účelem umožnění jeho účasti prostřednictvím videokonference. Odvolací soud jednání neodročil a ve svém rozhodnutí poukázal na skutečnost, že stěžovatel o změně svého postoje informoval až dne 16. 10. 2014, přičemž příprava videokonference by vyžadovala využití mezinárodní právní pomoci, což by bylo náročné časově i technicky. Odvolací soud tedy vážil zájem stěžovatele na podání své výpovědi proti zájmu společnosti na účinném a rychlém soudním řízení a zájmům spoluobviněných a dospěl k závěru, že zájem na brzkém skončení případu převážil.

Stěžovatelovo dovolání k Nejvyššímu soudu bylo dne 19. 4. 2016 zamítnuto. Podle vyjádření vlády byl v Peru odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 25 let.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

36. Stěžovatel s odkazem na čl. 6 Úmluvy namítl, že mu bylo odepřeno právo se obhajovat a aktivně se účastnit výslechu svědků během zasedání odvolacího soudu, a to ať už osobně nebo prostřednictvím videokonference. Namítl dále, že mu byly odepřeny přiměřené možnosti k přípravě obhajoby. Příslušné části čl. 6 Úmluvy zní následovně:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně ... projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne ... o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

...

Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

...

mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby;

obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru...

vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky..."

A. K přijatelnosti

37. Soud shledává, že tato stížnost není zjevně neopodstatněná a není nepřijatelná ani z jiného důvodu uvedeného v čl. 35 Úmluvy. Musí být tedy prohlášena za přijatelnou.

B. K věci samé

1. Argumenty stran

a) Stěžovatel

38. Stěžovatel uvedl, že mu bylo odvolacím soudem odepřeno spravedlivé řízení, neboť se nemohl zúčastnit jeho zasedání osobně spolu se svým obhájcem, a nemohl tak rozporovat důkazy, přednést alternativní verzi skutečností, učinit návrhy pro další vyšetřování ani přímo pokládat svědkům otázky.

39. Předně poukázal na Úmluvu Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (viz bod 34.), především na její čl. 6 odst. 7 a čl. 7 odst. 1, 4, 5, 6, 7, 8 a 17, z nichž podle jeho mínění vyplývá povinnost nizozemských úřadů započít formální jednání s vládou Peru o zajištění jeho převozu do Nizozemska pro účely jeho řízení. Pokud k takovému formálnímu jednání nedošlo, nelze dospět k závěru, že nizozemské úřady vynaložily dostatečné úsilí k tomu, aby stěžovateli umožnily zúčastnit se líčení osobně.

40. Jestliže úřady potřebovaly formální titul týkající se zajištění stěžovatele, aby mohly vyžádat jeho vydání z Peru, jistě by bylo pro odvolací soud jednoduché, aby zrušil jeho podmíněčné propuštění z vazby.

41. Pokud se jedná o skutečnost, že by zájmy spoluobviněných stěžovatele, jejichž případy byly projednávány paralelně s tím jeho, měly opodstatňovat pokračování v řízení bez jeho přítomnosti, pak uvedl, že nejméně jeden spoluobviněný ve skutečnosti žádal, aby byl stěžovatel vyslechnut jako svědek v jeho případě.

42. Jednání samotného stěžovatele nemůže být opodstatněním pro odepření jeho práva účastnit se líčení. Měl plné právo vycestovat do Peru a byl volně vpuštěn do peruánského teritoria. Neexistovaly žádné indicie naznačující, že by byl v nebezpečí zatčení a ve skutečnosti byl zatčen až ve chvíli, když se snažil vrátit zpět do Nizozemska, aby se zúčastnil soudního jednání, které se mělo konat o dva dny později.

43. Co se týče možnosti stěžovatele účastnit se slyšení prostřednictvím videokonference, jeho počáteční odmítnutí bylo inspirováno jeho strachem, že jakékoli výpovědi, které by mohl učinit a které by mohly obvinít další osoby, by se mohly dostat do vědomí osob, které byly takto obviněny. Svůj postoj změnil až poté, kdy pokusy o zajištění jeho propuštění ze zadržení v Peru selhaly. V každém případě nebyl učiněn žádný pokus o organizaci jakékoli videokonference.

b) Vláda

44. Vláda uvedla, že nizozemské státní zastupitelství zjišťovalo možnosti zajištění vydání stěžovatele nebo jeho dočasného předání. Protože se však z informací daných peruánským státním zástupcem zdálo, že tento postup nebyl podle peruánského práva možný, dokud byl stěžovatel v Peru trestně stíhán (viz body 17. a 20.), další kroky v tomto směru vzdalo, neboť by pravděpodobně vedly k selhání a jenom dále zdržely řízení.

45. Nebylo možné očekávat, že odvolací soud řízení přeruší až do doby, než bude možné zajistit osobní přítomnost stěžovatele, právě s ohledem na právo spoluobviněných stěžovatele i jeho samotného na spravedlivý proces během přiměřené lhůty.

46. Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (viz bod 34.) neuděluje stěžovateli právo být vydán do Nizozemska. Tato úmluva konkrétně ve svém čl. 6 odst. 5 zaručuje dožádanému státu právo odmítnout vydání na základě svého vnitrostátního práva.

47. Vzhledem k tomu, že si byl stěžovatel – podle tvrzení vlády – plně vědom skutečnosti, že byl v Peru vyšetřován pro praní špinavých peněz, v každém případě sám způsobil nemožnost jeho osobní účasti na soudním řízení, když ze své svobodné vůle vycestoval do Peru, a přijal tak značné riziko, že se nebude moci vrátit.

48. Stěžovatel se vzdal svého práva zúčastnit se řízení prostřednictvím videokonference namísto osobní účasti. Prohlášení učiněné jeho obhájcem během slyšení dne 25. 11. 2013 (viz bod 14.) bylo vyloženo odvolacím soudem jako jednoznačné odmítnutí učinit výpověď prostřednictvím videokonference. Toto odmítnutí bylo zopakováno faxem dne 21. 3. 2014 (viz bod 19.).

49. Až dne 16. 10. 2014 – pouze pár dní před konáním odročeného zasedání – sdělil stěžovatel generálnímu advokátovi a odvolacímu soudu, že změnil svůj postoj (viz bod 21.). I v tomto případě však, jak vyplývá i ze zprávy poslané faxem jeho obhájcem, byl ochoten být vyslechnut prostřednictvím videokonference pouze jako svědek v případech proti jeho spoluobviněným. Bylo to až v jeho závěrečné řeči dne 29. 10. 2014 (viz bod 25.), kdy stěžovatelův obhájce tuto žádost rozšířil tak, že zahrnul i výslech stěžovatele v postavení obviněného v jeho vlastním případě. Za těchto okolností bylo rozhodnutí odvolacího soudu odmítnout další pozdržení řízení odročením zasedání opodstatněné, neboť vzal v úvahu také zájmy spoluobviněných stěžovatele, jejichž případy byly projednávány paralelně.

2. Posouzení Soudem

50. Podle ustálené judikatury Soudu, byť to není výslovně uvedeno v odstavci prvním čl. 6 Úmluvy, předmět a účel tohoto článku, vzaty v úvahu jako celek, ukazují, že osoba „obviněná z trestného činu“ je oprávněna účastnit se jednání. Nadto části ustanovení odst. 3 písm. c), d), e) zaručují „každému obviněnému z trestného činu“ právo „obhajovat se osobně“, „vyslychat nebo dát vyslychat svědky“ a „mít bezplatnou pomoc tlumočnicka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví“, a jen těžko lze vidět, jak by bylo možné tato práva vykonávat bez osobní přítomnosti (viz mezi mnoha dalšími Sejdovic proti Itálii, rozsudek velkého senátu ze dne 1. 3. 2006, č. 56581/00, bod 81., ECHR 2006 II; viz také Colozza proti Itálii, rozsudek ze dne 12. 2. 1985, bod 27., Série A č. 89, Hokkeling proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 14. 2. 2017, č. 30749/12, bod 57.). A jak také Soud v minulosti judikoval, skutečnost, že obviněný by se měl zúčastnit svého řízení, má klíčový význam v zájmu spravedlivého trestního procesu. Povinnost zaručit právo obviněného být přítomen v soudní síni – ať už během původního soudního řízení či během obnoveného procesu – se řadí mezi jeden ze základních požadavků čl. 6 (viz Hermi proti Itálii, rozsudek velkého senátu ze dne 18. 10. 2006, č. 18114/02, bod 58.).

51. Soud však zároveň v minulosti judikoval, že osobní přítomnost obviněného nemá stejný klíčový význam v případě odvolacího řízení, jako tomu je v případě hlavního líčení. Způsob použití čl. 6 na řízení před odvolacími soudy závisí na zvláštních vlastnostech těchto řízení. V úvahu je třeba vzít celkovou povahu tohoto řízení ve vnitrostátním právním řádu a roli, kterou v něm zastává odvolací soud. Na rozdíl od řízení, kdy jsou přezkoumávány i otázky skutkové, mohou případy odvolacích řízení se svolením a řízení zahrnujících pouze otázky práva být v souladu s požadavky čl. 6, i když stěžovatel neměl možnost být osobně slyšen odvolacím či kasačním soudem, pokud došlo k veřejnému slyšení v první instanci. Avšak v posledním případě bylo základním důvodem závěru o neporušení práva obviněného to, že úkolem příslušných soudů nebylo zjišťování skutkových okolností případu, ale pouze vyložení zákonných ustanovení. Nicméně i tam, kde má odvolací soud pravomoc k přezkumu případu nejen z hlediska právních, ale také skutkových otázek, čl. 6 ne vždy vyžaduje právo veřejného slyšení, tím méně právo osobní přítomnosti. Pro správné posouzení této otázky je třeba zvážit, mezi dalšími okolnostmi, konkrétní vlastnosti příslušného řízení a způsob, jakým byly zájmy stěžovatele předloženy a chráněny před odvolacím soudem, především ve světle povahy problémů, které měl rozhodovat, a jejich důležitosti pro stěžovatele (viz *Hermi*, cit. výše, body 60. až 62. s dalšími referencemi).

52. Úmluva smluvním státům ponechává široký prostor pro uvážení při volbě prostředků, které využijí k zajištění, aby jejich právní systémy byly v souladu s požadavky čl. 6. Úkolem soudu je poté posoudit, zda bylo výsledku vyžadovaného Úmluvou dosaženo. Zejména procesní prostředky poskytované vnitrostátním právem a praxí musejí být prokázány jako účinné v případech, kdy se osoba obviněná z trestného činu nevzdala svého práva účastnit se jednání a obhajovat se osobně a ani se nesnažila uprchnout (viz *Medenica proti Švýcarsku*, č. 20491/92, bod 55., ECHR 2001-VI, *Somogyi proti Itálii*, č. 67972/01, bod 67., ECHR 2004-IV).

53. Soud dále v minulosti judikoval, že přestože účast obviněného v řízení prostřednictvím videokonference není sama o sobě v rozporu s Úmluvou, je to podmíněno zajištěním, že toto opatření bude vždy sloužit legitimnímu cíli a způsob provádění důkazů bude v souladu s požadavky na spravedlivý proces tak, jak jsou vyloženy v čl. 6 Úmluvy (viz *Marcello Viola proti Itálii*, rozsudek ze dne 5. 10. 2006, č. 45106/04, bod 67., *Bivolaru proti Rumunsku*, rozsudek č. 2 ze dne 2. 10. 2018, č. 66580/12, bod 138.).

54. Co se týče okolností projednávaného případu, pak při vzetí v úvahu konkrétních okolností bere Soud za prokázané, že stěžovatel byl v Peru zadržen jako podezřelý z trestného činu, a nebyl proto schopen vrátit se do Nizozemska a fyzicky se zúčastnit jednání odvolacího soudu, jak by si pravděpodobně přál.

55. Soud v této souvislosti poznamenává, že vláda uvedla, že peruánské právo zabraňovalo ve vztahu k osobám, které byly v samotném Peru zadrženy jako podezřelé z trestného činu, jejich vydání nebo byť i dočasné předání cizím mocnostem (viz bod 44.). Uvedené tvrzení je založeno na informacích získaných styčným úředníkem v Peru od peruánského státního zástupce (viz bod 20.). Stěžovatel silně namítá selhání generálního advokáta, které mělo spočívat v tom, že nevyžadoval formální rozhodnutí o vydání nebo vzájemnou právní pomoc (viz bod 39.), avšak nepokouší se nijak popřít, že informace vlády jsou správné. A tudíž, přestože by formální rozhodnutí příslušného peruánského úřadu rozptýlilo jakékoli pochybnosti, Soud považuje za prokázané, že z důvodu na straně peruánského práva nebylo možné v dané době obstarat spolupráci peruánských úřadů s cílem zajistit fyzickou přítomnost stěžovatele, z čehož je zřejmé, že formální žádost by byla bezpředmětná. V této souvislosti je na místě poznamenat, že Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, na niž odkazoval stěžovatel, v čl. 6 odst. 5 a čl. 7 a 15 písm. d) umožňuje dožádanému státu odmítnout vydání nebo vzájemnou právní pomoc z důvodů založených na jeho vnitrostátním právu (viz bod 34.). Nelze tudíž uzavřít, že nizozemské úřady nevyňaly náležitou péči při hledání možností pro mezinárodní právní pomoc (srov. *mutatis*

mutandis Ben Moumen proti Itálii, rozsudek ze dne 23. 6. 2016, č. 3977/13, body 50.-51., v němž italské úřady selhaly v zajištění přítomnosti pro křížový výslech svědka, o němž se domnívaly, že je obyvatelem marockého území, avšak Soud rozhodl, že jejich neschopnost poskytnout marockým úřadům adresu svědka nepředstavovala „nepřekonatelnou překážku“).

56. Za těchto okolností, a dále při vzetí v úvahu, že předmětné řízení bylo součástí rozsáhlého a komplexního trestního řízení, v němž bylo projednáváno sedm podezřelých, z nichž každý v dané době pobýval v jiné zemi (viz body 6. a 8.), je Soud toho názoru, že odvolací soud byl oprávněn běžné jednání, jehož by se stěžovatel fyzicky účastnil, nahradit takovým, jehož by se zúčastnil prostřednictvím videokonference – jak to umožňovalo vnitrostátní právo (viz bod 32.) a v zásadě také čl. 6 Úmluvy (viz Marcello Viola, cit. výše, bod 67.). Z toho vyplývá, že stěžovatel měl před sebou otevřenou realistickou možnost, jak se zúčastnit jednání o svém odvolání (viz také Bivolaru, cit. výše, body 138. -139. a 144.-145.).

57. Vláda setrvává na pozici, že se stěžovatel platně vzdal svého práva zúčastnit se jednání prostřednictvím videokonference (viz bod 48.).

58. Jak již Soud judikoval při mnoha příležitostech v minulosti, ani výslovné znění, ani samotná myšlenka čl. 6 Úmluvy nebrání osobě vzdát se z její vlastní svobodné vůle, ať už výslovně či mlčky, svého nároku na záruky spravedlivého procesu. Aby však bylo vzdání se práva účastnit se jednání účinné pro účely Úmluvy, musí být učiněno jednoznačným způsobem a doprovázeno minimálními pojistkami úměrnými jeho důležitosti. Vzdání se nemusí být výslovné, musí však být dobrovolné a představovat vědomé a uvědomělé zřeknutí se práva. Předtím, než bude možno uzavřít, že se obviněný implicitně, prostřednictvím svého jednání, vzdal svého důležitého práva plynoucího z čl. 6, musí být prokázáno, že mohl rozumně předvídat následky, které s sebou jeho jednání přinese. Krom toho to nesmí být v rozporu s žádným důležitým veřejným zájmem (viz mezi mnoha dalšími Hermi, cit. výše, bod 73.; Sejdivic, cit. výše, bod 86.; Dvorski proti Chorvatsku, rozsudek velkého senátu ze dne 20. 10. 2015, č. 25703/11, bod 100.; Murtazaliyeva proti Rusku, rozsudek velkého senátu ze dne 18. 12. 2018, č. 36658/05, bod 117.).

59. Pokud jde o okolnosti projednávaného případu, Soud nemůže pominout stěžovatelovo prvotní odmítnutí – přednesené jeho obhájcem během jednání odvolacího soudu dne 25. 11. 2013 – spolupracovat při jakémkoliv jednání prostřednictvím videokonference, a to ať už jako svědek, nebo jako obviněný (viz bod 14.). Soud dále poznamenává, že stěžovatelův souhlas být vyslechnut prostřednictvím videokonference, který tlumočil jeho obhájce dne 16. 10. 2014, se vztahoval pouze k jeho výpovědi jako svědka v řízení proti jednomu z jeho spoluobviněných. Stěžovatel nevzal zpět svoje odmítnutí zúčastnit se videokonference ve svém vlastním případě (viz bod 21.). Dokonce i během zahájení jednání odvolacího soudu dne 20. 10. 2014 obhájce stěžovatele zopakoval stěžovatelovým jménem jeho odmítnutí (viz bod 23.). Bylo to až na samotném konci jednání dne 29. 10. 2014, kdy obhájce obviněného oznámil, že stěžovatel změnil svoji pozici a je připraven zúčastnit se jednání prostřednictvím videokonference (viz bod 25.).

60. Podle mínění Soudu stěžovatelovo opakované a jednoznačné odmítnutí – které bylo udržováno po dobu celých jedenácti měsíců až do závěrečné řeči odvolacího řízení – nelze vyložit jinak než jako vzdání se práva účastnit se jednání ve svém případě. Nadto vzhledem k tomu, že stěžovatelovo odmítnutí bylo předloženo jeho obhájcem dvakrát při jednání soudu (viz body 14. a 23.), nelze shledat, že by vzdání se nebylo doprovázeno zárukami úměrnými důležitosti práva, kterého se vzdával. Konečně stěžovatel nepoukázal na žádný veřejný zájem, tím spíše na žádný důležitý, který by měl být jeho vzdáním se práva ovlivněn.

61. Za daných okolností projednávaného případu byl tudíž odvolací soud oprávněn nevyhovět žádosti učiněné obhájcem stěžovatele v jeho závěrečné řeči stran opětovného odročení jednání, aby se ho

mohl stěžovatel zúčastnit prostřednictvím videokonference.

62. Učiněný závěr znamená, že je nadbytečné, aby se Soud věnoval dalším námitkám stran, konkrétně argumentaci vlády, že pokud stěžovatel vycestoval z vlastní vůle do Peru, přispěl k vytvoření nemožnosti zúčastnit se jednání osobně (viz bod 47., viz také například a *mutatis mutandis* Medenica cit. výše, bod 58., kde za konkrétních okolností daného případu dospěl Soud k závěru, že stěžovatel zásadně přispěl ke způsobení situace, která mu zabránila v zúčastnění se jednání vnitrostátního soudu).

63. Nedošlo tudíž k porušení čl. 6 Úmluvy.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud jednomyslně

1. *Prohlašuje* stížnost za přijatelnou;
2. *Rozhoduje*, že **nedošlo** k porušení čl. 6 Úmluvy.

(zpracovali JUDr. Ivo Kouřil a Mgr. Bc. Kamila Tokošová)